

Pató Viktória Lilla

Megjelent az Európa digitális évtizedéről szóló jelentés

Az Európai Bizottság 2014 óta nyomon követi a tagállamok digitális fejlődését a gazdaság és a társadalom digitális fejlettségét mérő mutatóval (DESI), amelyről évről évre jelentést közöl. 2023-tól, a 2030-ig szóló digitális évtized szakpolitikai programmal összhangban,¹ a DESI beépült a digitális évtized helyzetéről szóló jelentésbe,² a digitális célok megvalósítása terén elért eredmények nyomon követésére szolgál, amelyben egységes és országspecifikus analízis is található.

A jelentés az EU digitális átalakulásának haladását – a DESI-hez híven – négy kulcsfontosságú területen méri: digitális infrastruktúra, digitális készségek, a közszolgáltatások digitalizálása és a vállalkozások digitalizálása. Az idei jelentést 2024. július 2-án mutatta be az Európai Bizottság, amely a 2023-as adatokra épül, feltárja a főbb hajtóerőket és kihívásokat is, mint a jelenlegi geopolitikai helyzet, a komplex gazdasági környezet és az új technológiák, például a generatív mesterséges intelligencia hatása a versenyképességre, továbbá hangsúlyozza az EU globális jogalkotói szerepét és az ipar megerősítésének szükségességét.

2023-ban ősszel tették közzé a jelentést,³ idén hamarabb végzett az analízissel az Európai Bizottság. A tavalyi jelentést a jelenlegi elnökségi triót betöltő tagállamok szempontjából elemeztük,⁴ így a 2024-es jelentést is megkíséreljük azok mentén végezni. Egy regionális összehasonlítás – például ha a kelet-közép-európai régió államait vizsgálánánk – több hasonlóságot mutatna, azonban az elnökségi triót adó államok azért kerülnek most górcső alá, mert a trió digitális prioritásaival és az egyes elnökségek azonos területű prioritásaival érdemes összevetni.

Miközben a foglalkoztatott IKT-szakemberek száma továbbra is alacsony, a spanyol lakosság körében nőtt az alapvető digitális készségek általános

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2481 határozata a Digitális Évtized 2030 szakpolitikai program létrehozásáról 2022.

² 2024 State of the Digital Decade Package [é. n.].

³ 2023 Report on the State of the Digital Decade 2023.

⁴ PATÓ 2023.

szintje. Spanyolország erősségei között főként a kkv-k mesterségesintelligencia-adoptációja – 9,2% volt, amely az EU-átlag (8%) feletti –, valamint az alapvető digitális készségek fejlesztése (amely szintén az uniós átlag felett van, az egész társadalomra vetítve 66,2%) található. Fejlesztendő terület a kkv-k felhőalapú szolgáltatásainak adoptációja (27,2%), illetve az IKT-szakemberek arányának növelése a munkavállalók körében (4,4%), amely nemcsak az EU-átlag alatt van, de a nemzeti stratégiában kijelölt cél is alacsonyabb, mint az EU digitális évtizedének elvárásai.

2023-ban Belgium jelentős előrelépést tett a mesterséges intelligencia vállalatok általi átvétele terén. Továbbra is jelentős kihívások állnak fenn a fejlett digitális készségek és a kapcsolódási lefedettség területén, az 5G-lefedettség kevesebb mint a fele az uniós átlagnak (40,4%). A közszolgáltatások digitalizálásában (az állampolgárok 82,3%-a, a vállalkozások 91,6%-a éri el) azonban az ország élvasként emelkedik ki. Az IKT-szakemberek aránya itt is a gyenge pontok között van. Noha a munkavállalók 5,4%-a tartozik a szakterülethez, ami az EU átlag (4,8%) felett van, de a végzettség tekintetében nagy az elmaradás, ráadásul az egész unióban a legalacsonyabb volt 2021-ben a STEM-végzettségű nők aránya (27,4%).

2023-ban Magyarország jelentős előrelépést tett a széles sávú csatlakozás terén, javítva az alapvető 5G-lefedettséget. A digitális készségek – különösen az idősebb generációk számára –, valamint a fejlett technológiák, például a mesterséges intelligencia magyar vállalkozások általi átvétele azonban továbbra is különösen fejlesztendő terület. A mesterséges intelligencia vállalati adoptációjában (3,7%) az uniós célkitűzéstől jelenleg 90%-kal vagyunk elmaradva. Az elmúlt évben a magyar kkv-k előrehaladást értek el a digitalizáció, ezen belül is az adatelemzés (53,2%) átvétele terén, amely az uniós átlag felett van, a korábbiakhoz képest pedig az ország majdnem kétszeres javulást ért el a felhőszolgáltatások (37,1%) terén. Az IKT-szakemberek (4,2%) száma itt is alacsony, és sérelmezi a jelentés, hogy a 2,4%-os éves növekedéssel nem fogjuk elérni a 2030-as európai célkitűzést.

Mindhárom országra vonatkozóan megfogalmazza a jelentés, hogy növelniük kell teljesítményüket a 2030-as digitális célkitűzések eléréséhez. Spanyolország esetében a kkv-k és a közszolgáltatások digitalizációját tartja fő fejlesztendő területnek, Belgiumban a hálózati lefedettség fejlesztendő (5G-infrastruktúra), Magyarországon a fejlett digitális technológiák kkv-k általi adoptációjának elősegítésére, az e-ID és az alapvető digitális készségek elterjesztésére tesz javaslatot a jelentés. A három országban azonos, hogy az IKT-szakember-képzés fejlesztése a Bizottság ajánlásai között van. A belga

és a magyar jelentés ezen pont alatt a női szakemberek képzésének fontosságára is rávilágít, így a nemek közötti egyenlőség ösztönzésére a szektorban. Egyúttal kirajzolódik az is, hogy a vizsgált országokban nőtt a gyermekek online védelmének hatékonysága miatti aggodalom. Érdekes, hogy a három tagállam közül a magyarok a legelégedettebbek az EU jogvédelmével a digitális térben. A spanyoloknak csupán a 36%-a, a belgák 51%-a hisz abban, hogy az EU megvédi digitális jogaikat, míg a magyarok 60%-a derűlátó.

A 2024-es jelentés újszerű, hiszen először értékeli a tagállamok által 2023-ban elfogadott digitális évtizedre vonatkozó nemzeti stratégiai ütemterveket⁵ is. A spanyol stratégia a Bizottság szerint azt mutatja, hogy az ország jelentős erőfeszítéseket tervez a digitális évtized célkitűzéseinek elérése érdekében. A tizennégy fő teljesítménymutató közül tizenháromra tűzött ki célokat, amelyek összességében összhangban vannak az uniós értékekkel, kivéve a digitális alapkészségek területét, amely felülmúlja az uniós célt, és az IKT-szakembereket, amely kissé elmarad az uniós ambíció szintjétől. Spanyolország 26,7 milliárd euróra (a GDP 1,8%-ára) becsült teljes költségvetés elkülönítését tervezi (a magánbefektetések nélkül) a célok elérésére. Belgium ütemtervében a Bizottság a tizennégy kulcsfontosságú teljesítménymutató közül tizenkettőre tűzött ki célokat, amelyek általában összhangban vannak az EU 2030-as ambícióival, kivéve a Fiber to the Premises (FTTP) célkitűzést. A digitális átalakulás eléréséhez Belgium 892 millió euróra (a GDP 0,2%-ára) becsült teljes költségvetés elkülönítését tervezi (a magánbefektetések nélkül). A magyar útitervet úgy értékelte a Bizottság, hogy az ország korlátozott erőfeszítéseket tervez a digitális évtized célkitűzéseinek elérése érdekében. A tizennégy kulcsfontosságú teljesítménymutató közül tizenkettőre tűzött ki célokat, az esetek felében a célok az EU 2030-as ambíciói felett vannak vagy ahhoz igazodnak, míg a másik felük alacsonyabb. A digitális átalakulás megvalósítására Magyarország (magánberuházások nélkül) 1,7 milliárd euróra (a GDP 0,9%-ára) becsült teljes költségvetés elkülönítését tervezi. A jelentésben látszik, hogy míg a digitális célok eléréséhez Belgium GDP-hez mért befektetése a három ország viszonylatában a legalacsonyabb, Magyarország erőfeszítéseit találja a Bizottság korlátozottnak. Vélhetően azért, mert a magyar célkitűzések igazodnak legkevésbé az uniós agendához: a mutatók fele tekintetében alacsonyabb fejlődést, a másik fele tekintetében viszont az EU 2030-as céljainál magasabb fejlődést irányoz elő.

⁵ National Digital Decade Strategic Roadmaps [é. n.].

Magyarország elnökségi prioritásában⁶ a versenyképesség-növelés szempontjából tartja fontosnak a digitális célok elérését. Kiemelt prioritás az új európai versenyképességi megállapodás elfogadása, többek között a zöld- és a digitális átmenet elősegítése az európai gazdasági szereplőkkel és az európai polgárokkal partnerségben. Programjában⁷ versenyképesség-növelőnek számítja az adózás digitalizációjára való törekvést, a bel- és igazságügyi együttműködés terén a vízumeljárás digitalizációját és a határon átnyúló igazságügyi együttműködést támogató rendszerek létrehozását ösztönzi. A programban megjelenik az igazságszolgáltatás digitalizációja is, valamint az oktatás, különösen a felsőoktatás terén a digitális átálláshoz való alkalmazkodás ösztönzése úgy, mint a spanyol programban. A közlekedési, távközlési és energiaügyi tanácshoz kapcsolódóan a 2030-as szakpolitikai célok elérésére való törekvést is kiemeli a program, nevesíti a digitális vezetői engedélyek elterjesztését. A digitális diplomácia mint az EU külkapcsolati tevékenysége is megjelenik a magyar elnökség programjában, valamint a digitális piacokról, a digitális szolgáltatásokról és a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet végrehajtását is napirenden tartja, az utóbbiról való megegyezést a spanyol elnökség könyvelheti el sikerként. A digitális turizmus, a fogyasztóvédelem és a kibervédelem szerepel a magyar programban.

Az azt megelőző belga elnökség⁸ a versenyképesség növelése mellett a demokratikus értékek szempontjából is fontos területnek jelölte meg a digitális átmenetet a jogállamiság és a demokrácia fejezetében. A spanyol elnökség⁹ az EU újraiparosítása és nyílt stratégiai autonómiájának biztosítása miatt Európa digitális szuverenitását kívánta erősíteni. Programjában¹⁰ kitért a digitális és versenyképes oktatás fontosságára, illetve az igazságszolgáltatási rendszer digitalizációjára.

A jelentésből kiolvasható, hogy az EU aggódik, hogy tudja-e teljesíteni a 2030-ra kitűzött digitális átállási céljait, hiszen még nem érte el a legtöbb cél és irányelv konvergenciáját, az egyes célok elérésének üteme lassabb a vártnál. Ez különösen igaz a készségek, a jó minőségű hálózati kapcsolat, a mesterséges intelligencia és az adatelemzés üzleti alkalmazása, valamint a félvezetők és a startup-ökoszisztémák terén. Emellett a Bizottság a digitális egységes piac teljes potenciáljának kiaknázására buzdít, mert úgy értékeli, hogy a nemzeti

⁶ A magyar soros elnökség prioritásai [é. n.].

⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja 2024.

⁸ Priorities [é. n.].

⁹ Spanish Presidency of the Council of the EU–2023 [é. n.].

¹⁰ The Spanish Presidency Programme [é. n.].

Megjelent az Európa digitális évtizedéről szóló jelentés

és EU-szintű haladás elégtelen volt, még mindig jelentős mértékű a széttagolt-ság. A jelentés hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak együtt kell működniük, és fenn kell tartaniuk a stratégiában vállalt kötelezettségeket.

2024. július 10.

Felhasznált irodalom

- 2023 Report on the State of the Digital Decade (2023). *European Commission*, 2023. szeptember 27. Online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>
- 2024 State of the Digital Decade Package [é. n.]. *European Commission*. Online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2024-state-digital-decade-package>
- A magyar soros elnökség prioritásai [é. n.]. *Magyar elnökség. Az Európai Unió Tanácsa*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20250412082710/https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/hu/program/prioritasok/>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2481 határozata a Digitális Évtized 2030 szakpolitikai program létrehozásáról (2022). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D2481>
- Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja (2024). Online: <https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/media/1ztb2e2b/2024-masodik-fele-vi-magyar-elnokseg-programja.pdf>
- National Digital Decade Strategic Roadmaps [é. n.]. *European Commission*. Online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/national-strategic-roadmaps>
- PATÓ Viktória Lilla (2023): Hogyan teljesítenek az elnökségi triót adó államok? *Ludovika.hu*, 2023. október 6. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/10/06/hogyan-teljesitenek-az-elnoksegi-triot-ado-allamok/
- Priorities [é. n.]. *Belgian presidency. Council of the European Union*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12710/20241018132616/https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/priorities/>
- Spanish Presidency of the Council of the EU–2023 [é. n.]. *EESC*. Online: www.eesc.europa.eu/hu/initiatives/spanish-presidency-council-eu-2023
- The Spanish Presidency Programme [é. n.]. *Spanish Presidency. Council of the European Union*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20240622085750/https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/the-spanish-presidency-programme/>